DOMSTOLENS DOM
av den 26 februari 1976*

I mål 65/75

har Pretura di Padova till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i det brottmål som pågår vid den nationella domstolen mot

Riccardo Tasca.

Begäran avser tolkningen av artikel 30 i EEG-fördraget och rådets förordning nr 1009/67/EEG av den 18 december 1967 om den gemensamma organisationen av marknaden för socker (EGT nr L 308, s. 1, fransk version; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå), särskilt artikel 35 i denna.

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden R. Lecourt, avdelningsordförandena H. Kutscher och A. O'Keeffe samt domarna A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, M. Sørensen och A. J. Mackenzie Stuart,

generaladvokat: G. Reischl,
justitiesekreterare: A. Van Houtte,

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

1 Genom beslut av den 11 juli 1975, som inkom till domstolens kansli den 22 juli 1975, har Pretura di Padova i enlighet med artikel 177 i EEG-fördraget ställt tre frågor om tolkningen av artikel 30 i fördraget och bestämmelserna i rådets förordning nr 1009/67 av den 18 december 1967 om den gemen-

* Rättegångsspråk: italienska.

samma organisationen av marknaden för socker (EGT nr L 308, s. 1), särskilt artikel 35 i denna.

Dessa frågor har väckts inom ramen för ett brottmål mot en näringsidkare som åtalats för att ha brutit mot förordning nr 39/1974 av "Comitato interministeriale dei prezzi" (Interministeriella priskommittén, nedan kallad "CIP") av den 13 augusti 1974 (Gazzetta ufficiale nr 214 av den 16 augusti 1974), genom att han vid försäljning av 25 000 kg strösocker tagit ut ett högre pris än det maximipris som följer av förordningen.

Domstolens svar måste ge den nationella domstolen möjlighet att avgöra huruvida de bestämmelser som den tilltalade i målet vid den nationella domstolen påstås ha brutit mot är förenliga med gemenskapsbestämmelserna.

2 I förordning nr 39/1974 anges de komponenter som ingår i de högsta tillåtna konsumentpriserna för såväl inhemskt som importerat socker och som fastställts i CIP:s förordning nr 28/1974 av den 28 juni 1974 (Gazzetta ufficiale nr 171 av den 2 juli 1974), däribland "maximipris fritt fabrik", "maximipris fritt grosshandelslager" och "maximiersättning för gross- och detaljhandelns distribution".

Vid förfarandet inför domstolen har det visat sig föreligga oenighet om huruvida de maximibelopp som anges i dessa förordningar betraktade som en helhet gäller endast vid sådan försäljning där den omedelbara köparen är konsumenten, eller om de gäller även vid handel i tidigare försäljningsled och särskilt om de gäller vid sockerproducentens egen försäljning.

På grund av denna oenighet, som det inte är domstolens sak att avgöra, och med hänsyn till att det i den nationella domstolens frågor inte görs någon åtskillnad mellan olika försäljningsled, måste frågorna förstås så att de generellt avser fastställandet av maximipriser vid handel med socker, oberoende av om säljaren är en producent, importör, grossist eller detaljhandlare.

Den första frågan

3 Den första frågan går ut på att domstolen skall ta ställning till om den gemensamma organisationen av marknaden för socker enligt förordning nr 1009/67 med hänsyn till det prissystem som där fastställts hindrar den enskilda medlemsstaten att ensidigt införa ett maximiförsäljningspris.

4 Förordning nr 1009/67, som antagits inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken, har till syfte att upprätta en gemensam organisation av marknaden i enlighet med artikel 40 i EEG-fördraget.

Denna gemensamma organisation av marknaden har till syfte att för gemenskapen skapa en inre marknad för socker med en gemensam förvaltning och grundad på ett gemensamt prissystem, något som upprepade gånger framhålls i ingressen till förordningen.

5 Domstolen har redan i annat sammanhang (dom av den 23 januari 1975, Galli, mål 31/74, Rec. s. 47) beträffande nationella regler om prisstopp på andra produkter i produktions- och grossistledet fastställt följande: "Inom de områden som omfattas av en gemensam marknadsorganisation, särskilt när denna organisation grundar sig på ett gemensamt prissystem, får medlemsstaterna inte längre genom att ensidigt anta nationella bestämmelser ingripa i den gemensamma marknadens prisbildningsmekanism", varför "ett nationellt system som genom prisstopp ... medför en ändring av den prisbildning som är fastställd inom ramen för den gemensamma marknadsorganisationen" är oförenlig med gemenskapsbestämmelserna.

I samma dom har det vidare klargjorts att de bestämmelser i en gemenskapsförordning om jordbruket som innehåller ett prissystem för produktions- och grossistledet, "inte berör medlemsstaternas befogenheter när det gäller att – utan att det påverkar tillämpningen av andra bestämmelser i fördraget – vidta lämpliga åtgärder i fråga om prisbildningen i detaljhandels- och konsumentledet, under förutsättning att dessa åtgärder inte äventyrar den berörda gemensamma marknadsorganisationens mål eller funktion".

Dessa överväganden, som gjordes med hänsyn till förordningarna nr 120/67 och nr 136/66 om den gemensamma organisationen av marknaden för spannmål respektive oljor och fetter, har, med tanke på likheten mellan de prissystem som inrättats genom framförallt förordning nr 120/67 och nr 1009/67, samma giltighet när det gäller tolkningen av förordning nr 1009/67 om den gemensamma organisationen av marknaden för socker.

6 Vad gäller frågan om nationella myndigheters fastställande av priser är förenligt med gemenskapsbestämmelserna är det svårt att göra någon skarp skillnad mellan maximipriser för konsumenter och maximipriser i tidigare försäljningsled, vilket dels beror på att de prisbestämmelser som gäller vid försäljning till konsumenten kan påverka prisbildningen i tidigare försäljningsled, dels på att de priser inom sockersektorn som föreskrivs i gemen-

skapsbestämmelserna inte avser konkreta försäljningar till handlare, industriella användare eller konsumenter.

Det måste dock konstateras att nationella bestämmelser om jordbrukspriser som avser samma försäljningsled som i gemenskapens prisbildningssystem löper i normala fall större risk att komma i konflikt med detta system än sådana bestämmelser som uteslutande avser andra försäljningsled.

Därför måste den slutsatsen dras att en medlemsstats ensidiga fastställande av maximiförsäljningspriser för socker, oberoende av vilket försäljningsled de hänför sig till, är oförenligt med förordning nr 1009/67, i den mån det äventyrar denna organisations syften och funktion, särskilt dess prissystem.

7 För att kunna ange för den nationella domstolen under vilka omständigheter en sådan oförenlighet kan föreligga bör systemet granskas närmare.

8 Enligt artikel 2.1 i förordning nr 1009/67 skall "för det område inom gemenskapen som uppvisar det största överskottet" - dvs. inom vissa departement i Nordfrankrike - "ett riktpris varje år fastställas för vitsocker ... fritt fabrik ...".

Enligt artikel 3.1 och 3.2 i samma förordning skall "varje år ett interventionspris fastställas för vitsocker" för detta område, medan "härledda interventionspriser skall fastställas för socker ... för andra områden ... varvid hänsyn skall tas till regionala prisskillnader för socker...".

Enligt artikel 9.1 i förordning nr 1009/67 är "de interventionsorgan som utsetts av de sockerproducerande medlemsstaterna skyldiga ... att köpa ... det socker ... som erbjuds dem", och detta "till det interventionspris som gäller i det område där sockret finns vid tidpunkten för köpet", medan de enligt artikel 10 i princip "får sälja socker på den inhemska marknaden endast till ett pris som överstiger interventionspriset".

Enligt artikel 4.1 och 4.2 jämförd med artikel 5.1 i förordningen skall "varje år och för varje område där sockerbetor odlas fastställas ett lägsta pris för sockerbetor som skall beräknas utifrån det interventionspris för vitsocker som gäller i respektive område". Sockertillverkarna är skyldiga att "vid köp av sockerbetor för framställning av socker betala minst detta lägsta pris".

9 Under den här aktuella perioden låg det härledda interventionspriset för Italiens del över riktpriset, varför prövningen av den fråga som den nationella domstolen väckt kan begränsas till att avse just en sådan situation.

10 Gemenskapsbestämmelserna syftar i detta fall till att så långt som möjligt säkerställa att sockerproducenterna, vid försäljning inom ett område för vilket ett härlett interventionspris har fastställts, kan erhålla ett pris fritt fabrik som åtminstone motsvarar detta pris.

I annat fall skulle producenterna inte kunna betala betodlarna det minimipris som dessa är garanterade enligt gemenskapsbestämmelserna.

Alltså äventyrar en medlemsstat, för vilken interventionspriset har fastställts till en högre nivå än riktpriset, sockermarknadernas syften och funktion, om den reglerar priserna på ett sådant sätt att det direkt eller indirekt hindrar sockertillverkarna att få ut ett pris fritt fabrik som åtminstone motsvarar det nämnda interventionpriset.

Ett sådant indirekt hinder föreligger om medlemsstaten i fråga, utan att reglera priserna i produktionsledet, fastställer maximiförsäljningspriser i grossist- eller detaljhandelsledet på en så låg nivå att det i praktiken är omöjligt för tillverkaren att sälja till interventionspriset, eftersom han i så fall skulle tvinga de av de nämnda maximipriserna bundna grossisterna eller detaljhandlarna att sälja med förlust.

11 I varje enskilt fall är det den nationella domstolens sak att särskilt mot bakgrund av ovanstående synpunkter avgöra om de maximipriser som den har att ta ställning till, har en sådan verkan att de är oförenliga med gemenskapsbestämmelserna för socker.

Den andra frågan

12 Den andra frågan går ut på om artikel 30 i EEG-fördraget och artikel 35 i förordning nr 1009/67, särskilt förbudet mot att tillämpa åtgärder som har en motsvarande verkan som kvantitativa restriktioner vid handeln inom gemenskapen, under alla omständigheter hindrar fastställandet av maximipriser som gäller endast inom en enskild medlemsstats territorium.

13 Enligt artikel 30 i fördraget är alla åtgärder med motsvarande verkan som kvantitativa restriktioner förbjudna i handeln mellan medlemsstaterna, och detta förbud upprepas i artikel 35 i förordning nr 1009/67 beträffande marknaden för socker.

För en överträdelse av detta förbud är det tillräckligt att åtgärderna i fråga är ägnade att, direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt, hindra importen mellan medlemsstaterna.

Även om ett maximipris som tillämpas utan åtskillnad mellan inhemska och importerade produkter inte i och för sig utgör en åtgärd med en motsvarande verkan som en kvantitativ restriktion, kan det likväl ha en sådan verkan, om priset fastställs på en sådan nivå att avsättningen av importerade produkter blir omöjlig eller försvåras i förhållande till avsättningen av inhemska produkter.

Ett maximipris utgör därför, åtminstone i den mån det tillämpas på importerade produkter, en åtgärd med en motsvarande verkan som en kvantitativ restriktion, i synnerhet om detta pris fastställs på en så låg nivå, att de näringsidkare som önskar importera den berörda produkten till medlemsstaten i fråga - med tanke på den allmänna situationen för importerade produkter i jämförelse med inhemska - inte kan göra detta utan förlust.

14 Det är den nationella domstolens sak att avgöra om det förhåller sig så i det nu aktuella fallet.

Den tredje frågan

15 Den tredje frågan går ut på att domstolen skall uttala sig om huruvida de åberopade bestämmelserna i förordning nr 1009/67 skapar personliga rättigheter för näringsidkarna som det åligger de nationella domstolarna att skydda, så att en nationell reglering av maximipriserna, i den mån den är oförenlig med ovan angivna bestämmelser, inte är tillämplig på dessa näringsidkare.

16 Enligt artikel 189 andra stycket i fördraget skall en förordning "ha allmän giltighet" och "vara direkt tillämplig i varje medlemsstat".

Följaktligen har en förordning redan på grund av sin rättsliga karaktär och sin funktion i gemenskapens rättskällesystem omedelbara verkningar och är alltså ägnad att ge upphov till rättigheter för de enskilda som det åligger de nationella domstolarna att skydda.

Frågan skall därför besvaras jakande.

Rättegångskostnader

17 De kostnader som har förorsakats Europeiska gemenskapernas kommission, Europeiska gemenskapernas råd samt de brittiska och italienska regeringarna, som har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla.

Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid Pretura di Padova utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

– angående de frågor som genom beslut av den 11 juli 1975 förts vidare av Pretura di Padova – följande dom:

1) **En medlemsstats ensidiga fastställande av maximiförsäljningspriser för socker, oberoende av i vilket försäljningsled, är oförenligt med förordning nr 1009/67 om den gemensamma organisationen av marknaden för socker, i den mån det äventyrar denna organisations syften och funktion, särskilt dess system för prisbildning.**

2) **Ett maximipris utgör, åtminstone i den mån det tillämpas på importerade produkter, en åtgärd med en motsvarande verkan som en kvantitativ restriktion, i synnerhet om detta pris fastställs på en så låg nivå, att de näringsidkare som önskar importera den berörda produkten till medlemsstaten i fråga – med tanke på den allmänna situationen för importerade produkter i jämförelse med inhemska – inte kan göra detta utan förlust.**

3) **De bestämmelser i förordning nr 1009/67 som den nationella domstolen åberopat har omedelbara verkningar och är alltså ägnade att ge upphov till rättigheter för de enskilda som det åligger de nationella domstolarna att skydda.**

Lecourt Kutscher O´Keeffe

Donner Mertens de Wilmars Sørensen Mackenzie Stuart

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 26 februari 1976.

A. Van Houtte
Justitiesekreterare

R. Lecourt
Ordförande